

Marine.
TORPEDOMAKER
nacht.
PEDOMAKER
worden aange
eeflijk van 21 jaar
evenjaar nog niet
dig ondersoek ge
stans 155 M. lang
geende eischen:
soms van de vier
e met gehele ge
bedreven te zijn
d. en 2 genoemde

ER.
ER.
MAKER.
enige bedrevenheid
te vakken dan wel
5 juen.
edragt f 100.—
t aangau der ver
pedomaker bedraagt
wordt vrije voeding
doende als militair
de Matroos-torpedo-
worden bevorderd
aan welken rang
20 f 1.71 per dag,
en 6 jaren dienst,
en geatide eischen
en verhoogd respec
7½ per dag. Deze
geschieden binnen
aaneming. Bij toe
van goed gedrag,
in worden verkieg
in alle opschieten
ruikbaarheid, wordt
207 per dag, welke
en berit met f 0.05

orden de genoemde
31 en f 1.87½ met
angen, die bij vaca
kannen worden be
riogen:
1. 1.64½ per dag
2. 1.311 " "
3. 1.433 " "
4. 1.79 per dag,
5. 1.145 " "
6. 2.02½ " "
7. diensttijd be
domaker, Torpedo-
domaker op 45 jar
f 360.—, f 400.—
maker op 49-jarigen

ten van Gezondheid
met de nitrofezing
de geneesmiddelen
temest van Marine
ik aan de gesonnen
sekundige hulp en
1 is de echgenoot

enstrooming als Ma
en zich aan 14
ten van aanneeming
WILLEMSOORD,
TERDAM, VLISS
waar tevens verdit
te bekomen.
e personen kunnen
voorloopig genees
Officier van Gezond
geneesheer, lid van
Kweekschool voor

kantoor van aanbe
RDAM, WILLEMS
ETSLUIS, worden
en van genoemde 3
oet worden afgelegd
t afleggen der proef
aan boord genoten
de volgende stukken

gedrag, afgegeven
r of de politie der
verblif hebben;
odel A;
gister;
aanderschap.
gd;
e bij de Zeemacht,
Corps Maritielen,
Koloniaal troepen

f of paspoort;
aan hunne verpliech
toldaan hebben; dit
van hen die 5 juen
Reserve, het Corps
te lande of bij de
ger hebben gedient;
ter Koopvaardij of
eren;

gebijljet;
vermeld onder a. 2;
aanderschap;
nummer in 's Rijks
est, noch ter Koop
sebben geaven;
vermeld onder a. 1
aanderschap;
or de militie;
termeld onder a. 2
militie te land, die
evinden;

agers:
e zoover zij niet in
os verkrijgbaar te
woonplaats.

De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van
dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE, Abonneementen en Advertenties
aan de ADMINISTRATIE Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam.
Insendingen, die later dan Donderdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen,
kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 30 Maart 1913. N°. 1836.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.20, voor België per jaar
f 5.30 bij vooruitbetaling, voor het verdere Buitenland en Ned.-Indië per jaar
f 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f —.10. Abonneementen worden
aangenomen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaars, Postdirecteuren enz.
Advertentie: van 1 tot 8 regels f 1.20, voor elken regel meer f —.20.
Aanvragen en vermelding van liefdegaven f —.12 per regel.

Van de Voleinding.

LXXXVI.

DERDE REEKS.

XXIII.

En hij zeide: Vervloekt zij
Kanaän. Een knecht der knech
ten zij hij zijnen broederen.
Vooris zeide hij: Gezegend zij
de HEERE, de God Sems. En
Kanaän zij hem een knecht.
God breide Japheth uit, en hij
wone in Sems tenten. En Kanaän
zij hem een knecht.
Genesis 9 : 25, 26, 27.

Het groote geschiedkundig proces, dat
ten slotte op de Voleinding zal uitloopen,
is alzoo bij het elnde van den Zondvloed
nog bijna niet gevorderd. De vloek is in
getreden, en tegenover dien vloek, die zonder
stuiting op de vernietiging van ons geslacht
zou zijn uitgelopen, is het bestaan, de
instandhouding en de voortplanting van ons
menschelijk geslacht nader verzekerd ge
worden; maar hierbij bleef het dan ook.
Zelfs het Noachitisch verbond had geen
verdere strekking. Meer beteekenis, dit zij
toegegeven, was aan de instelling van de
Overheid te hechten, maar toch lette men
er wel op, dat ons dit alles overkomt als
middel, om 't leven der menschen te be
schermen, en dat van hoogere ontwikkeling
of verder strekkende cultuur ook hierbij
nog met geen woord gerept wordt. Het zou
er wel uit voortkomen, maar met name
genoemd wordt hiervan niets. Toen Noach
het nieuwe leven der menscheid na den
vloed begon, lag zelfs in het verbond dat God
hem schonk, niet anders dan de vaststelling
van zijn leven tegen elementaire gebeurte
nissen, als in den vloed heel ons geslacht
met volslagen ondergang bedreigd hadden.
Slechts één punt is er dan ook, waarop
ten tekenen van vooruitgang te wijzen
viel, doch waartegen ook hier een punt
van achteruitgang overstaat. Het eerste
geslacht vóór den Zondvloed was een ge
slacht van geweldenaars, iets wat vooral
in de Nephilieten of dussenaamde Reuzen
uitkwam.

De lichamelijke positie waarin Adam en
Eva het licht des levens zagen, was blijkaar
een veel sterker, veel gezonder, en veel
machtiger dan de onze thans is. Of wij onze
lichamelijke gesteldheid door hygienische
maatregelen, door mijding van sterke drank
en door sport al trachten te verbeteren,
tot de positie van onze eerste voorvaders
klimmen we niet meer op. Het is niet
de weelde en overdaad die ons verslapte.
Ook in streken der aarde, waar van weelde
nog in de verte geen sprake is, en men
nog meer met natuurkinderen te doen heeft,
moogt ge een iets sterker geslacht aant
treffen dan in uw eigen stad of dorp, maar
ongeveer blijft het toch hetzelfde. In het
algemeen kan gezegd, dat zelfs in ons eigen
land nu nog de visschersbevolking sterker van
aanleg is, dan de bevolking in onze steden.
Reeds bij den overgang van den Haag naar
Scheveingen merkt ge dit. Maar toch,
zekere grenzen overschrijdt dit verschil niet,
en waar we als menschen ook vertoeven,
en wat bedrijf ook het onze zij, in alge
meene structuur verschillen wij niet. En dat
nu juist moet in de periode vóór den Zond
vloed zoo geheel anders geweest zijn. De
paradijskracht was bij het verlaten van den
hof van Eden nog met den mensch mee
gegaan, iets wat wel het sterkst uitkomt in
zijn overvleijend veel langeren levensduur.
Nu nog valt 't gedurig op te merken, hoe
zwakbloeden een vroegen dood sterven,
terwijl taale, veerkragtige naturen niet
zelden nog tot over de honderd jaren komen,
een enkele maal zelfs de eeuwigens met
fentallen van jaren overschrijden. Raad
pleegt men nu, met dit verschil als
meer voor oogen, het geslachtsregister
dat ons in Genesis 5 : 1 v.v. bewaard
is, en vergelijkt men dit met het ge
slachtsregister van na den Zondvloed,
dat ons in Genesis 9 wordt voorgelegd, dan
springt 't zelfs bij oppervlakkige lezing in
het oog, hoe na den vloed metterdaad een
meer gewijzigde toestand is ingetreden.

Reeds aanstonds komt dit uit in den lat
ten leeftijd waarop de aartsvaders kinderen
gewonen. Reeds van Adam lezen we,
dat Seth hem geschonken werd, toen hij
reeds een leeftijd van 130 jaar had bereikt,
en na de geboorte van Seth leefde hij toch
nog achthonderd jaar, zoodat hij eerst op
een leeftijd van 930 jaar stierf, bijna een
eeuw oud. Hiervan nu kan niet gezegd, dat
dit iets geheel exceptioneels voor Adam was,
naarlij hij niet geboren was uit een
vrouw, maar rechtstreeks door God ge
schapen was, want Seth stierf eerst op een
leeftijd van 912 jaar, slechts 18 jaar mlnder
oud dan Adam; iets wat op leeftijden van bijna

een eeuw zoo goed als geen verschil maakt.
Wel daalt daarna de leeftijid een weinig,
maar zelfs ging reeds Jered Adam in oud
heid van leven nog te boven. Hij toch werd
962 jaar, en gelijk nog algemeen bekend
is, bereikte Methusalem zelfs een ouderdom
van 969 jaar. Ook Noach, ook al bleef
hij iets beneden Methusalem, haalde toch
het hooge cijfer van 950 jaar, en ging alzo
Adam nog met 20 jaar te boven. We staan
alzo voor het dubbele verschil, eenzijdig
dat 's menschen ouderdom veel hooger klom,
en anderzijds dat de mensch op nog veel
hooger leeftijid dan thans nog kinderen
gewon; beide omstandigheden, die wijzen
op veel hooger, veel intenser levenskracht
dan thans ons deel is. Na den Zondvloed
daarentegen slaan beiden om. Wel niet op
eens, maar toch op zoo in 't ooglopende
wijze, dat 't reeds bij Noach's kinderen
zeer aanmerkelijk verschilt. De 950 jaren
van Noach dalen bij Sem reeds op 700.
Arphaxad kreeg zijn oudsten zoon toen hij
pas 35 jaar was, en stierf op een leeftijid
van 438 jaar. Bij Peleg daalt dit nog vrij
hooge cijfer reeds op 239 jaar. Bij Nahor
gaan we nogmaals bijna een eeuw naar
beneden en komen reeds op 148 jaar.
Slechts bij Terah gaat 't weer iets naar boven,
daar hij de 205 haalde. Maar dan komen we
ook aanstonds op Abraham, en gaan we
Izaak en Jakob in den nu gewonnen mensche
lijken leeftijid over. Een achteruitgang alzo
van achthonderd jaar in een zestental,
of naar anderer berekening, in een twintigtal
eeuwen, terwijl wij, terugkennend op de
dagen van Christus geboorte, nauwelijks
verschil met wat ons eigen lot is, kunnen
opmerken.

Tegenover dezen achteruitgang staat in
tusschen een niet minder opmerkelijke winste.
De seddelijke en godsdienstige toestand van
het Adamitisch geslacht was, na de ver
driving uit het Paradijs, spoorslags achter
uit gelopen. Kain's gruwelijke misdaad
teekent ons in maar al te scherpe trekken den
eersten toestand van ons geslacht na den
val. En al komt daartegenover in Seth's
geslacht een vroemer aanleg aan het licht,
zoodat men den naam des Heeren begon
aan te roepen, en zelfs de naam „kinderen
Gods" aan dat geslacht niet onthouden
werd, over 't gemeen moet toch gezegd,
dat het seddelijk bederf steeds doorging.
Lamech's ruwe overmoedstaal hindert reeds,
maar vooral in de vermenging van Kain's
geslacht met dat van Seth, neemt hand over
hand het bederf toe, en is het in korten
tijde reeds zoover voortgegaan, dat er geen
redder meer aan was. „De boosheid des
menschen was niet alleen veelvuldig op de
aarde, maar het gedichtel van zijn hart
was te allen dage zoo alleelijks boos ge
worden, dat het God berouwde den mensch
gemaakt te hebben en dat het Hem smartte
aan zijn hart". In geen roerender taal kon
de snelle achteruitgang van ons geslacht
geteekend worden. Het was een toenemen
van het algemeen bederf, waar welhaast
geenerlei stuiten meer aan was, en het
eind kon dan ook niet anders zijn dan een
ondergang van al wat leefde, gelijk dan ook
plaats greep in den vloed. Toen nu ons
menschelijk geslacht opnieuw uit één men
schenpaar, t.w. uit Noach en zijn huisvrouw,
gegenereerd zou worden, heeft deze demoni
sche toestand zich op die wijze en in die
mate, niet verzeuld. Het geslacht na
den vloed is beter, zook mlnder diep, en
daalde niet af tot het peil van goddeloos
heid, waartoe het in Noachs dagen vóór
den vloed gekomen was. Dat blijkt uit het
Noachitisch Verbond zelf.

De toezegging in dat verbond aan
Noach en zijn nakomelingen gedaan,
dat voortaan geen vloed of andere
elementaire macht het aardrijk meer
verderven zou, had natuurlijk tot onder
stelling, dat de goddeloosheid der menschen
kinderen niet meer tot zulk een uiterste
komen zou. Het elnde heeft men natuurlijk
uit te zonderen. In weerwil van het Noachi
tisch verbond zal vroeg of laat heel het
aardrijk toch ondergaan en al wat onder
menschen was opgekommen, verdorven worden.
Dien afloop sluit het verbond met Noach
niet uit. Doch dan zal 't ook het einde zijn.
Maar tot op dat elnde zal de diep verdorven
toestand die vóór den vloed bestaan heeft,
zieh niet herhalen. Anders toch ware het
Noachitisch Verbond ondenkbaar geweest.
Tweezijl staat hier alzo tegenover elkander.
Er is eenzijdig verwakking van fysieke
kracht. Van 969 gaat 's menschen leeftijid
op ten hoogste één eeuw terug. Maar hier
staat anderzijds tegenover, dat de geweld
narij, broodddronkenheid en goddeloosheid,
althans in de mate van haar gruwelijheid, in
zooverre mlndert, dat geen tweede verdeling
van ons geslacht, ten minste niet vóór het
elnde der wereld, noodzakelijk zal blijken.

Twee verschijnselen, die wel elk van een
eigen orde zijn. Aftakeling van leeftijid raakt
onze fysieke kracht, en de beperking van de
goddeloosheid onzen seddelijken staat; het
één het lichaam, het ander de ziel. Maar
even nauw als lichaam en ziel in ons *te*
verbonden zijn, even in het ooglopend hangt
ook de achteruitgang van fysieke kracht
met de seddelijke winste saam. Groote phy
sieke kracht, overlopend krachtsgevoel lokt
als vanzelf tot geweldnarij uit, terwijl
omgekeerd getempered kracht den overmoed
en den moedwil inhibdt.

Deze twee, zeer zeker gewichtige punten,
uitgezonderd, bleef daarentegen de toestand
vóór en na den vloed geheel dezelfde. Er
is er wel zegen Gods naar ons geslacht
uitgegaan, en nog meer dan zegen ons toe
gezegd, maar in dit alles komt toch nog niets
uit, dat aan het groote wereldproces de
wending geeft, die op de Voleinding door
Christus kan uitloopen. Wel toch is in
Gen. 3 : 15 het heilige zaad uitgestrooid,
waaruit 't al straks zal opschieten, wat eens
de Voleinding te weeg brengt, maar tot
dusver ging dit schier buiten den mensch
om. Van achteren moe men, met de weten
schap van de navolgende profeteen en het
gebeurde in Bethleem voor oogen, reeds in
Gen. 3 : 15 de volheid van belofte terug
vinden, doch op zichzelf, lag ze voor
Adam en Eva en zelfs voor Noach, er nog
niet in uitgesproken. Gen. 3 : 15, gelijk 't
er staat, dreigt straf en toorn, maar brengt
nog geen zegen en hell. Gelijk we reeds
opmerkten, is in Gen. 3 : 15 niet tot de
vrouw en ook niet tot Adam, maar tot de
slang gesproken, en in de slang tot satan.
Hem wordt de dood aangekondigd, en niet
aan den mensch *het* leven. Alleen wordt
den mensch toegezegd, dat God hem als
instrument gebruiken zal, om den satan den
kop te verpletteren. En ook al moge hierin
nu zoete wraak spreken, 't staat het ver
morzelen van de verzeenen tegenover, en ook
hiervan afgezien is wraak over satan nog
heel iets anders dan eigen zaligheid, en
juist van die eigen zaligheid staat er geen
woord. Er is in Gen. 3 : 15 sprake van blit
tere vijandschap, niet van 'tsichten van een rijk
van hoogere liefde. En er is sprake van wraak
over de boose verwoelting, niet van verlos
sing of zoen. Wel is dit meest voorbijge
en, en is er schier uitsluitend op de Messia
sche beduidenis van Gen. 3 : 15 gelet,
maar om het proces, dat op de Voleinding
uitloopt, in zijn historischen gang te
verstaan, moet toch begonnen worden met
de oorspronkelijke beteekenis van deze
uitspraak te latten, en dan is 't een
uitspraak niet om óas te zegenen, maar
om satan en de slang te vervloeken.

Na den vloed daarentegen verkeert dit
op eenmaal en komt in Noach's raadse
achtigen zegen onverwachts een geheel ander
element in het geding, en wordt hierdoor
aan het bestaande proces van ons mensche
lijk geslacht de geheel nieuwe wending
gegeven, die van hier uitgaande, lijnrecht
op de Voleinding zal uitloopen. Thans komt
't hell, maar vóór den vloed was 't niet
toegezegd. Adam en Eva, die de woorden
van God tot de slang beluisterd hadden,
mogen door nadenken begonnen zijn zekere
hoop te koesteren. Daarop willen we niets
afdingen, maar het woord Gods, waarin het
hell werd aangekondigd, en de zegen, die,
naar de Voleinding spoedende, werd toebe
deeld, was er nog niet, en kwam eerst in
den wonderen zegen dien Noach over zijn drie
zonen uitsprak. Hier voor 't eerst komt de
indeeling, de onderscheiding, de splitsing.
Sem eenzijdig en Japhet anderzijds komen
beiden tegen Cham over te staan, en dat
niet op de manier gelijk dat vroeger het
geval was tusschen Kain en Seth, maar
als profetie, en alzo gebonden aan den
raadsdag des Heeren. Bij Seth en Kain was
het een feitelijk verschil dat straks geheel
te loor ging, en zoo den vloed uitlokte.
Bij Sem en Cham daarentegen is het een
principele tegenstelling, een antithese die
in geheel het leven doorgaat, nu deze meer
dan veertig eeuwen nog steeds voortduurt,
en Gods raad tot verwerkliking brengt. Van
Sem gaat 't op Abraham, van Abraham
op Israel, van Israel op Juda en Davids
huis over, en straks ontvangt Maria, de
Moedermaagd, het heilig Kindeke, dat den
nieuwen weg zal ontsluiten, die rechtstreeks
op de Voleinding uitloopt.

Nu is hier echter het wonderbare en raad
selachtige, dat deze veelbeteekenende en alles
beheerschende beschikking over Sem, Cham
en Japhet, niet door God tot Noach gesproken
wordt, maar door Noach zelf gegeven wordt
over zijn zonen, en zulks wel, naar het schijnt,
ingevolge een aanleiding, die op Noach zelf
een min of meer donkere schaduw werpt.
Toch is er geen twijfel aan, of bij de uit
spraak over zijn drie zonen was Noach niet

zelf de spreker, maar sprak God door den
Heiligen Geest in hem. We hebben hier in den
meest eigenlijken zin met een inspraak, met
een ingeving van den Geest te doen. Dit kan
voor wie redelijk nadenkt, niet twijfelachtig
zijn. Immers wat Noach aan zijn drie zonen
in hun onderlinge verhouding zegt, is de
letterlijke profetie van wat in heel een
reeks van daaropvolgende eeuwen te ge
beuren stond.

Al geeft men toe, dat Noach, dank zij
zijn lange leven (hij was toen reeds 600
jaar oud), volle gelegenheid had gehad om
't zeer onderscheiden karakter van zijn zonen
te bestudeeren, en al neemt men aan, dat
hij, met diep indringende menschenkennis
gewapend, het grondverschil tusschen de
karakters van zijn drie zonen helder door
zien had, toch kan daaruit niet afgeleid
wordt omtrent Japhet in zijn verhouding tot
Sem werd uitgesproken. Eerst de latere
geschiedenis heeft die verhouding toegelicht
en den zin en de beteekenis van Noach's
uitspraak doen verstaan. Noach zelf heeft,
toen hij ze hooren liet, den zin en de bedoeling
van zijn woorden zeer zeker niet kunnen
doorzien. Hij heeft hier toch woorden uitge
sproken, die tot zijn sterven toe voor hem
een raadsel moeten gebleven zijn. Zelfs in
Moses dagen kon de juiste zin van deze
woorden nog niet gekend worden. En zonder
overdrijving mag gezegd, dat eerst na
Bethleem, en door wat Bethleem uit
werkte, de juiste beteekenis van den Noachi
schen zegen verstaanbaar werd. Het is niet
te sterk gesproken, zoo men den zegen van
Noach over zijn zonen een kort begrip van
de wereldgeschiedenis noemt, en geheel den
loop der historie, die eens op de Voleinding
zal uitloopen, er in saamgevat vindt.

Voor al in onze dagen moet hierop nadruk
gelegd, omdat men aan de instrumentele
zegttoezegging thans veel minder dan
eerthijs waarde hecht. Men behoeft nog
geen drie geslachten terug te gaan, om
voorbeelden te over te vinden van kinderen,
die aan den zegen door hun vader op zijn
sterfbed uitgesproken, zeer groote waarde
hechtten. De zegenspreuk van stervende
ouders is van oudsher op uitgebreide schaal
gebruikt. En ook de Schrift wijst er ons
herhaaldelijk op. Zulk een zegenspreuk werd
niet uitgesteld tot den jongsten snik. Met
name in Jacobs zegen liet men, hoe zulk
een zegenspreuk soms zelfs vrij grooten om
vang erlangde, en uitgesproken werd, als
het bewustzijn nog volkomen helder was
en de kracht nog niet geheel was vergaan.
Aangenomen mag dan ook, dat het God
belijft te zijner tijd dezen of geuen van zijn
uitverkorenen te gebruiken, om instrumenteel
een door Hem zelf toebedachten zegen over
omstanders, gemeenteliden, of vrienden en
geestverwanten uit te spreken. De inspraak
of Ingeving, daartoe verelst, verschildt
intusschen zeer sterk in graad. Zulk
een vaderlijke toezegging van zegen kan
soms bijna af dalen tot een enkelen wensch
of bloote bede, en ook een zeer algemeen
karakter bezitten. Maar zulk een inspraak
kan ook toenemen in omvang en door
dringende kracht, en meer speciaal vorm
erlangen, en ten leste den mensch die ze
ontvangt, schier uitsluitend als instrument
doen optreden, zoodat niet hij spreekt,
maar God spreekt door hem, zoo zelfs dat ze
ten slotte geheel in gelspireerde profetie
overgaat. En dit nu is zeer in 't bijzonder
't geval geweest in den loop der Godde
lijke Openbaring, toen én Noach én na
hem de Patriarchen wat komen zou en
naderende was, geestelijk zelf hebben geeten
en hebben doen zien aan wie hen hoorde.

Het opmerkelijkst nu in Noach's spreuk
over zijn zonen is al aanstonds de scherpe
antithese, die zich in *vloek* en *zegen* uit
spreekt. Noch de vloek noch de zegen
wordt ommanteld. Klaar en scherp treden
ze aanstonds beiden naar voren, en wel
met den vloek voorop. De paradijs-historie
met den val zet zich hier rechtstreeks voort.
De vloek is niet meer afwendbaar, en be
houdt ook na den Zondvloed zijn volle
werking, en wel zoo, dat, waar na den val
in het paradijs de vloek op de aarde en
niet op den mensch zelf gelegd werd, ze
nu, na den Zondvloed, den mensch zelf treft,
en uitgaat in het bange woord: „Ver
vloekt zij Kanaän", terwijl als een der
gevolgen van dezen harten vloek voorzgd
wordt, dat deze Kanaän zijn vrijheid en
vrede inboeten zou, om zijn broeder tot
slaaf te worden. Het is alzo een vloek
die niet alleen den lagen stand van zijn
innerlijke wezen aanduidt, maar ook zijn lot
in de toekomst beheerscht, zoo voor hem
als voor zijn nageslacht. Vermoed mag
dan er, juist met het oog op dit laatste,
niet staan: „Vervloekt zij Cham!" maar:
„Vervloekt zij Kanaän!" — daar de slavernij
eerst bij zijn kind, en nog niet bij hem

zou ingaan. Maar ook afgezien hiervan
wordt in dezen vloek met één enkelen trek
de historie van eeuwen geteekend, gelijk
die door de volken uit Cham geboren, zou
doorleefd worden. Gods naam wordt in dien
vloek zelfs niet genoemd. In den kortst
mogelijken term wordt de vloek saamgevat.
En door dien vloek wordt de scheidslijn voor
altoos door ons geslacht getrokken. Het zal nu
voortaan niet meer één menscheid zijn. De
klove gaapt hier van meet af, en de
historie van wat fataal ondergaat en he
gen in de Voleinding gered wordt, beweegt
zich van nu af aan in tegenovergestelde
richting.

Daarnaast en daartegenover nu komt 't
toekomstige beeld van Sem en Japheth te
staan, met Sem voorop, en nu is dit tus
schen deze twee wederom de principele
tegenstelling, dat over Sem de naam
van *Jehovah* wordt uitgeroepen, en over
Japheth Elohim, d. i. de gewone naam
van het hoogste wezen, hier vertaald door
God. Er staat toch: „Gezegend zij de Heere,
Jehovah, de God van Sem", en straks
volgt daarop in het 27e vers niet meer
Jehovah, maar zonder meer: „God breide
Japheth uit." En feitelijk ligt nu in deze
tweezijl benaming van het Hoogste wezen,
zoodat van *Jehovah* bij Sem, en bij Japheth
alleen van God gesproken wordt, geheel
het geschiedensverloop der meer beschaafde
volken uitgesproken. Niet alleen toch dat
alleen bij Sem, en niet bij Japheth, melding
van Jehovah's verbondsnaam wordt ge
maakt, maar er staat zelfs uitdrukkelijk bij:
„Jehovah, de God van Sem". In onze ver
taling komt dit niet zoo duidelijk uit, omdat
de naam *Heere* ook verstaan kan worden
in den zin van Meester of Koning, en in
dien zin evenged op Japheth, ja zelfs op
Cham van toepassing is; maar de wijze
waarop het woord *Heere* hier groot ge
drukt is, geeft dan toch te kennen, dat
het hier den Verbondsnaam van Jehovah ver
toelt. En nu wordt met zooveel woorden te
kennen gegeven, dat deze Verbondsnaam niet
op de volken uit Japheth van toepassing
is, maar eenlijg op het geslacht van Sem,
zoo zelfs dat de Verbonds God hier als: *de
God van Sem* optreedt. Alleen van Sem
en niet van Japheth.

Natuurlijk ligt hier niet in, dat een ieder
die uit Japheth was, van de gemeenschap
met den God van Sem zou zijn uitgesloten.
Zelfs van Cham mag dit niet gedacht. De
Philistijn, de Tyrier en de Moor stammen
uit Cham, en toch profeteert Psalm 37 : 4,
dat de Psalmist niet alleen Rahab en Babel,
maar ook den Philistijn, den Tyrier en den
Moor vermelden zal onder degenen die in
Sion geboren zijn. De roepstem van het
Evangelie gaat tot allen door, en laat de
volksgroepen los, om heel de wereld van
de kinderen der menschen te omvatten.
Bij Bethleem Efratha heet 't niet: „In
Sem of in Israël", doch „in *menschen* een
welbehagen", en de Vrede wordt over *heel
de aarde* uitgeroepen. Maar hier in Noach's
zegen, bij de bron, waaruit de stroom der his
torie voort 't eerst gedeeld zal afvloeien, hier
staan niet alleen Sem en Japheth samen
tegenover Cham, maar staat ook Sem tegen
Japheth over, en is de God en Vader van
onzen Heere Jezus Christus, onder den heil
gen Verbondsnaam van Jehovah, niet ook aan
Japheth, maar alleen aan Sem geopenbaard,
en alzo „als de God van Sem" hier inge
voerd. Nu staat er wel niet: „Gezegend
zij Sem", als tegenstelling tegen het „Ver
vloekt zij Cham". Er staat „Gezegend zij
de HEERE" d. i. Jehovah. Maar in wat er
vlak op volgt, dat deze Jehovah „de God
van Sem" is, ligt dan toch de rijkste zegen
uitgesproken dien Sem ontvangen kon. Hij
heeft niet maar het goed der aarde, en niet
enkel het meesterschap over Cham, —
Sem's rijkdom is, dat God *zijn* God is.

DR. A. K.

„Liever dan bezet".

Toen zij dan het middagmaal
gehouden hadden, zeide Jersu
tot Simon Petrus: Simon, Jonas'
zoon, heet gij mij liever dan
deze? Hij zeide tot hem: Ja,
Heere, gij weet dat ik u liefheb.
Hij zeide tot hem: Weid mijne
lammeren.
Joh. 21 : 15.

Leide in teederder zin komt niet uit ons
zelf op, maar wordt door God voor ons toe
bereid en in ons hart gelegd. Moederleide
ontleent haar heiligen drang aan het geboren
zijn van 't kindeke uit 't eigen moederbloed.
De liefde die in echten echt man en vrouw
verbint, onderstelt vanzelf, dat God Almachtig
dien man om die vrouw en die vrouw om dien
man heeft doen geboren worden. Ge kunt ook
wel van liefde in meer algemeen zin spreken,
en aandringen op liefde voor de armen, voor

de kranten, voor al wat worstelt in ellende, maar toch voelt ieder dat dit niet de liefde in tederder, intiemer, inniger zin is. Liefde voor het vaderland is weer niet overdrachtelijk, want de band die ons aan het vaderland bindt, is, buiten ons om, reeds van onze geboorte af in ons gelegd. En zoo vindt ge telkens en telkens weer, dat liefde in dieper zin altoos tot ondergrond en motief heeft, niet onze keus en onze toeliefing, maar Gods heilige beschikking. Waar die niet aanwijsbaar is, moge van vriendschap, van warme sympathie, van onderlinge trouw sprake zijn, maar liefde in haar breder en dieper zin is 't niet.

Dit nu komt vooral bij onze liefde voor Jezus uit.

Al is 't toch zoo, dat ook van liefde voor Jezus gewaagd wordt, zoo er welbesien nog niet anders opwaakt dan zekere genegenheid, zekere bewondering, zekere aanbidding, toch voelt ieder, dat de werkelijke, de eigenlijke, de trouwe, de waarachtige liefde voor Jezus in ons hart niet kan bloeien, tenzij ge in uw hart den onsmakelijken band voelt, die u aan Jezus voor eeuwig verbindt. Dan eerst toch is er ook in uw liefde voor Jezus niet meer uw keus en uw eerbiedig bedoelen, maar een geestelijke levensdaad, dat ge Christus zijt ingelijfd, dat het God den Heere behaagd heeft, u voor nu en voor de toekomst aan Jezus te verbinden, tusschen u en Jezus een band te leggen, die het verborgenste van uw wezen aan Jezus als uw Hoofd vastkiemt, u organisch door wedergeboorte en geloof met Jezus vereenigt, en u Jezus tot een Broeder maakt in nog veel inniger en heiliger zin, dan ooit op aarde 't bloed der zonen en dochteren van uw vader en moeder onderling verbinden kan.

Hierdoor nu komt het, dat wie dien levensband aan Jezus mist, de waarachtige liefde voor Jezus nooit in zijn hart kan voelen tintelen, en dat omgekeerd, wie Christus ingelijfd is, voor Hem iets voelt, dat nooit voor een ander in zijn hart kan opkomen.

Voor al onder den indruk van 't Paascheest, doet 't gevoel van de liefde voor Jezus ons weer zoo zalig aan. Niet alsof wij in onze dagen ooit den band konden hernieuwen die eens de Jongeren aan Jezus bond. Zij zijn de eerig-weteligen geweest, die jaar na jaar Jezus aangezicht hebben gezien, zijn hemelsche taal konden beluisteren, en zijn wonderen van liefde en barmhartigheid konden bewonderen. De Farizeeën hebben Jezus ook wel in lichamelijke gedaante waargenomen, maar op hen werkte dit niet in. De Jongeren daarentegen hebben hiervan genoten, zoals wij nimmer, en nog tot aan het sterven toe moet de herinnering van dien omgang met Jezus hun zieleweld zijn geweest.

Alleen maar, zelfs voor hen had die omgang in het stielijke na Jezus hemelvaart een einde genomen. De apostel schreef immers: „wij kennen nu den Christus niet meer naar 't vleesch“. Ook ons baat het niet, of we al den persoon van Jezus ons voor oogen pogen te stellen. Het is zoo. Een beeltenis van Jezus bracht ons de overleving. Massa schilders hebben in 't *Beet Hemo* in het „Zie den mensch“, den indrukken eens zijn verschijning moet gemaakt hebben, pogen weer te geven. In de sweetdoek beweert men zelfs een afdruk van de lijnen van Jezus eigen gelaat te bezitten. Maar dit alles mag ons niet ophouden. Op den weg naar Damascus vertheent de Heiland, maar in zijn gestalte onwaarneembaar, en op Pathmos is een gedaante in heerlijkheid aanschouwd, die alle waarneming van zijn trekken aan den Zieners ondoenlijk maakte. Om Jezus in zijn heerlijkheid te aanschouwen, zullen we welven eerst verheerlijkt moeten zijn. Dan toch, maar ook dan eerst, betuigt de apostel, zullen we hem zien gelijk hij is. Thans, nu we nog op aarde onwandelen, kan onze liefde voor Jezus zich altoos niet op een bepaalde gedaante, gestalte of verschijning richten, en is 't alleen geestelijk dat onze liefde zich hem moet toewijden. Zoo kan, wie als kind zijn te vroeg overleden moeder zag, toch, als 't bewustzijn opleeft, zijn liefde naar die hem ontvallen moeder doen uitgaan. Niet nu pas, nu het portret elke beeltenis in 't geheugen roept, maar even goed in vroeger eeuw, toen 't portret hooge uitsondering was, en alle heugenis van 't moedergelaat aan zulk een kind geheel ontging.

Onze is dan een liefde voor Jezus, die hier pas inzet, die in de wedergeboorte haar levenskern ontvangt, die in 't geloof straks tintelen gaat, die in eldeloosheid dank zich uitent moet, en die door 't woord in 't Evangelie van Jezus ons achtergelaten, een mystieke gemeenschap, een mystiek samenleven met Jezus doet opkomen, waardoor heel ons wezen zich verrijkt gevoelt.

Juist daarom echter is er in deze liefde voor Jezus verschil in graad. Zoo sterk zelfs, dat Jezus aan Petrus de vraag kon stellen: „Gij hebt mij lief, zij 't zoo, maar hebt ge mij liever dan dezen?“ Jezus zelf betuigt 't ons, dat er in de liefde hem gewijd, verschil en onderscheid is, en dat de liefde van den één voor Jezus de liefde van den ander te boven gaat.

Op zich zelf zouden wij allen gemeend hebben, dat in liefde voor Jezus Johannes bovenaan stond, en toch Johannes was er hier bij. Johannes hoorde wat Jezus tot Petrus zei. En toch maakte Jezus' woord den indruk, dat de liefde voor Jezus in Petrus machtiger opwaakte, dan zelfs in den discipel der liefde. Dit nu kan aan niets anders gelegen hebben, dan aan Petrus' val. Sterker dan een der anderen had juist Petrus gevoeld, wat de macht van Jezus' liefde was, een liefde zoo alles bedekkend en verzorgend, dat ze zelfs over zijn bittere verloopelingen triumpheerde en tegen satan's „stiften als de tarwe“ hem hulpe bood.

Enu engel, die nooit viel, kan de liefde van Jezus niet verstaan, zoals de gevallen sonaard, na redding, Jezus' liefde op zich aan voelt dringen. Wie oppervlakkig met de heraanleging van zijn eigen sonde speelt, blijft ook met zijn liefde voor Jezus op een lager meer staan. Hoe dieper ge daarentegen in uw eigen nood en dood wegzinkt, en in die diepte van uw zelfvermedering de genade van uw Heiland in u voelt dalen, des te rijker zal ook de liefde voor Jezus in uw hart opbloeien, en het is alleen uit dit besef van begenadiging dat 't loflied voor Christus in de Gemeente moet opklommen.

Zoo moet 't persoonlijk met ons zijn, maar ook in 't gemeen bij heel Christus Kerk, en in zooverre is 't te betreuren, dat we slechts 't eenie lied is: „O Grootste Christus, eenig Licht“, hebben, om in onze tempelzangen rechtstreeks tot den Christus op te heffen.

Liefde wil zich uiten, en de liefde voor Christus die in 't hart der verkorenen bloeit, kan er geen vrede mee hebben, zoo men die liefde niet ook in het lied Hem betuigen mag.

Ge kent het schoone lied:

Middelpunt van ons verlangen, trooster van 't ontrouwt gemoed, Jezus, onze dankbare zangen, loven uwen liefdegloed... Liefde in uw is al ons leven, Gij, zijt ons hoogste goed. Ja, uw kruis heeft ons gegeven, wat ons eenwig juichen doet. O, hoe zijn we aan u verbonden, Jezus, Redder, Vaders Zoon, Onze harten, onze monden, juichen dankbaar tot uw troon.

Toch moest men den gezangenbundel wel uitbannen, daar hij door onbevoegden ons opgedrongen was, en er zoo menige misgreep in te betreuren viel.

Maar hoe moeilijk 't ook zijn moge, om wat men toos miaging, te herstellen, het blijft toch een leegte voor ons gevoel, dat 't lied der eere des danks niet meer in volten toon aan Jezus kan worden opgedragen.

't Laat den liefdedrang voor Jezus onvoldaan.

Dr. A. K.

Amsterdam, 28 Maart 1913.

De Classis Bolsward heeft onlangs een Commissie benoemd, die wegen en middelen zou aanwijzen om tot verbetering der predikantstractementen te komen.

Aangaande de geboortegeschiedenis van deze Commissie deelt v. H. in het *Friesch Kerkblad* het volgende mede:

Maar ik wens je op wat anders te wijzen, nl. op 't rapport dat in 't *Fr. Kerkblad* staat afgedrukt. Het geldt de verbetering van de tractementen der Herders en Leeraars. Het is, moet je weten, niet door Predikanten of Class. Deputaten, maar door Ouderlingen-afgevaardigden aan 't rollen gebracht naar aanleiding van een Kerkvisite-rapport, waaruit bleek, dat een predikant zijn bijdragen had uitge-sproken over 't feit, dat zijn o. 200 kleine gemeente, de kleinste mischien uit 't gebied land, in zijn vacante tijd tractement van f. 1000 op f. 1100 had gebracht, en die daarom van harte toestemming had geantwoord op de vraag of er in den leestocht van den D. v. W. geregeld en behoorlijk wordt voorzien. Daarop vroeg Br. Scheepma van Schettens wat onder dat woord: behoorlijk voorzien in den leestocht van den D. v. W. moest verstaan worden. Daaruit ontpon zich een hele discussie, waarbij verscheidene ouderlingen 't woord voerden, en 't resultaat was de benoeming van een Comm., bestaande uit 3 Ouderlingen en een Predikant, om op een volgende Cl. rapport uit te brengen.

Juist dit felt verleent aan het rapport, dat door de bedoelde Commissie is uitge-bracht, dubbele waarde. Niet de predikan-ten, om wier financiële belangen het hier glog, maar de ouderlingen hebben de zaak op de Classis aan de orde gesteld. En de Commissie, die advies gaf, bestond voor drievierden uit ouderlingen.

Het rapport zelf luidt aldus:

Classis Bolsward.

Rapport van de Commissie voor het aan-wijzen van wegen, om te komen tot verbetering der predikantstractementen.

Wilt Herw. en Herw. Broeders!

In de vergadering der Classis Bolsward, gehouden 6 Nov. 1912, benoemd om de Classis te dienen van advies 1/2 de vraag, wat zij te doen heeft betreffende den misstand der predikantstractementen, heeft de Comm. de eer U het volgende te rapporteren.

Van de gelegenheid opmerkingen onder de aandacht van de Comm. te brengen, is alleen gebruik gemaakt door één der Dinnaren des Woords uit de Classis Bolsward. Van dat schrijven, staande de vergadering der Commis-sie, gehouden 8 Januari j.l., bij haar inge-komen, heeft zij met genoegen kennis genomen.

De vraag wat te doen inzake den misstand der predikantstractementen leidt er vaneels toe, vooraf de vraag te stellen of die misstand werkelijk aanwezig is.

Dat de zorg voor gewone en noodzakelijke levensbehoeften van een gezin hooger nitgaaf vordert dan jaren geleden, is algemeen bekend, behoeft geen betoog. Daarnaast te ontkomen gaat voor een predikant evenmin als voor personen in andere kringen. Nu zouden we het niet verdedigen, als een predikant zijn levenswijze ging intrichten boven zijn stand, maar even zeer achten we het afkeurenswaardig, zoo hij genoopt wordt, op een voet te leven in strijd met zijn positie, beneden zijn stand, of zich in schulden te steken. Om echter juist te beoor-deelen hoeveel tractement hij noodig heeft om op bescheiden voet met zijn gezin te leven en op waarrige wijze voor den dag te komen, achten wij moeilijk. Wij houden ons overtuigd, indien hij een overzicht gaf van zijne onver-mijdelijke uitgaven voor het gezin en voort-vloeiende uit een waardige bediening van zijn ambt, dat men dan een bedrag zou te aanschou-wen krijgen hooger dan menigen vermoedt. Ge-vallen, waarbij de linkerhand niet weet wat de rechterhand doet, laten wij buiten beschouwing, hoewel ze kunnen meetellen. Als een vast-staand feit mag geconstateerd dat, zal een predikant frisch blijven in de bediening des Woords, meeleven met den tijd op sociaal en politiek terrein, gered zijn om te dienen van advies, degevaardigd, en bekwaam om tegensprekers den mond te stoppen, hij dan voortdurend leetuur moet aanschaffen, die, bijeen genomen, jaarlijks een belangrijke uitgaaf vordert.

Ook, acht de Comm., moet niet voorbij ge-zien worden, dat in den regel de studiekosten van den D. d. Woords ± f. 8000 — bedragen. En de mogelijkheid kan bestaan, ja het komt wel vóór, dat daarvan, hetzij geheel of gedeel-telijk, rente en ook aflossing moet betaald wor-den.

En een ander in aanmerking nemende, ach-ten wij een tractement van f. 11 à 1200 — veel te laag. En wij meenen, dat wij deren toestand niet anders dan een misstand kunnen noemen.

In deze meening worden wij versterkt, als we er op letten met hoeveel procent de sala-riën van onderwijzers en gemeente-secreta-riessen zijn vooruitgegaan.

Bij de wet op het Lag. Onderwijs is het mi-nimum-salaris van de hoofden der scholen sedert 1878 verhoogd met 20 %. Nu moet men in aanmerking nemen, dat de vaststelling van minima bij de wet, niet anders beteekent dan dit, zegt de Min., dat zelfs in de allerkleinste, goedkoopste plaatsen in ons land, waar de levensstandaard het laagst is en waar het minst van den onderwijzer wordt gevorderd, het sala-rius nooit lager mag zijn dan het minimum. De verhoging van de jaarwedden van de hoof-

den der openbare scholen in Wonsardel, die sedert 1881 heeft plaats gehad, beweegt zich tusschen de 20 % en 40 %. Het bedrag, dat thans als zoodanig genoten wordt, varieert van f. 950 — tot f. 1400 — benevens vrije woning of bij gemis daarvan een jaarlijksche vergoeding van f. 150 — tot f. 225 —.

De betrekking van secretaris in den kring die deze Classis bestrijkt, de gemeenten Bols-ward, Hennaardadeel en Wonsardel, wordt be-eindigd met een jaarwedde van respectievelijk f. 1600 —, f. 1500 — en f. 2000 —, tengevolge verhoging sedert 1877, respect. met 60 pCt., 50 pCt. en 100 pCt. En welke klasse of stand is er in de maatschappij, waar de loonstandaard van elken dienst in den loop der jaren niet be-langrijk gestegen is?

Uwe Comm. acht dan ook vaststaand, dat de tractement-regeling van de Dinnaren des Woords in de Geref. Kerken verre van bevre-digend, zeer onvoldoende is, niet beantwoordt aan billijke eischen.

Bestandig van dezen toestand vinden wij onverantwoordelijk, en een onaanvaardig, het kan niet uitblijven, die zich op den duur komt wreken. Want kan een predikant, voor zich zelf overtuigd, dat hij er metterdaad sulig van leeft en nochtans gebukt gaande onder brood-zorgen, steeds met lust en opgewektheid zijn arbeid verrichten, en werkt deze bestaande toestand, die een publiek geheim is, er niet toe mede, dat het gebrek aan predikanten in de Geref. Kerken bij toeneming verontrustende afmetingen aanneemt?

't Is zonde voor God. Het is toch Gods wil, hij heeft het uitdrukkelijk verordend, dat de Geref. Kerk de Evangelie verkondigen, dat zij van het Evangelie leven, 1 Cor. 9 en Gal. 6:6—9. Voor nadere aanduiding van wat elcken Gods Woord stelt in betrekking tot het levens-onderhoud van de Dinnaren des Woords verwijzen we naar het advies over verbetering der predikantstractementen van dep. der Geref. Syn. van 1908, actia v/d Gen. Syn. 1911 bli-218—226, reeds bij circulaire aan alle kerk-raaden der Geref. Kerken in Nederland verzon-den in 't Jaar van 1909. Wij zouden het van belang achten, dat alle kerkeraadsleden in d. Cl. Bolsward van deze circulaire kennis namen, terwijl verspreiding in ruimer kring onder de leden der gemeente ons bovendien aanbevelenswaardig voorkomt.

Nu rijst vaneels de vraag, hoe komt de kerkeraad aan het geld, benodigd om aan zijn verplichting te voldoen, die hij op zich genomen heeft krachtens art. 11 der K.O. Het zij ons veroorloofd op te merken, dat genoemde art. van Prof. Rutgers c. 2, te dezer sake een gewichtige wenk bevat voor predikanten en voor ouderlingen.

Het komt ons voor, dat de ouderlingen en de diakenen in de Geref. Kerken, ook in dit opzicht, een belangrijke roeping hebben te betrekken, en in samenwerking met degenen, die aangewezen zijn om de stoffelijke belan-gen der kerk te behartigen, de zaak der tractement-verhoging ernstig onder de oogen hebben te zien. Ze hebben niet te aarzelen om de gemeentelieden op het onhoudbare, op het zondige van den toestand te wijzen. Waat dit geschiedt met wijsheid en beleid, met tact en volharding, twijfelen wij niet of er zal verbetering komen. Wat de meest doeltref-fende weg is om tot vermeerdering van inkom-sten te geraken, 3 maandelijksche, maandelijksche of wekelijksche vaste bijdragen, kan iedere kerk naar plaatselijke omstandigheden zelf 't best beoordeelen, zoodat wij 't overbodig achten daarover uit te weiden.

Wanneer echter na alle mogelijke krachts-inspanning de draagkracht van een kerk niet voldoende wordt bevonden, heeft deze zich, naar het oordeel der Comm., als hulpbehoevende kerk, te wenden tot de Classis om steun in de kas voor hulpbehoef. kerken in de Cl., die dan noodzakelijk belangrijke versteking behoeft, hetwelk bij het houden der collecte voor die kas, aan de gemeente worde mededeeld.

Naar aanleiding van het voorenstaande, stel-len wij U voor te besluiten:

De Classis Bolsward, op heden, 5 Febr. 1913, gehoord het rapport der Comm. 1/2 verbetering van de tractementen van de Dinnaren des Woords in deze Classis, spreekt uit:

1. dat zij ten eerste betreurt, dat de Din-naren des Woords over het algemeen van het hun toegekende tractement in hun stand en positie niet op behoorlijke wijze kunnen leven; 2. dat er dringende behoefte bestaat om op maatregelen te sinnen, die tot verbetering leiden, zoodanig, dat het tractement wordt verhoogd tot een bedrag, waarop een predi-kant, naar billijkheid, aanspraak heeft en de evenredigheid komt met de belooning van dien-sten in anderen min of meer gelijkvoor-tigen stand;

3. dat zij in deze Classis als het vereischte minimum tractement noodig acht f. 1400 — met vrije woning, waaraan wordt toegevoegd f. 50 — voor ieder kind beneden 18 jaar;

en adviseert de kerken:

1. de hand aan den ploeg te slaan, om kalm, bezadigd en met bedachtszaamheid te trachten de ontwikkeling van de overvaardigheid der gemeente in een zoodanig spoor te leiden, dat ieder, naar hij wensken verlegen heeft, bijdrage in de kosten van den eeredienst, ten einde de inkomsten der kerk vermeerderd te krijgen om in staat te geraken den Dienaar des Woords een tractement van minstens f. 1400 — toe te kennen, benevens vrije woning en bovendien jaarlijks f. 50 — voor elk kind beneden 18 jaar;

2. bij gebreken onvermogen om aan het sub 1 genoemde te voldoen, zich tot de Classis te wenden om steun uit de kas voor hulpbehoevende kerken binnen de Classis;

3. naar bestaande behoefte voor hulpbehoevende kerken binnen de classis middelen te offeren, waartoe opgewekt worde bij de afkon-diging der collecte, met bekendmaking van de bijzondere behoeften.

Vooris stellen wij U voor:

het Moderamen van deze Classis te machti-gen, een 500 ex. van de Circ. van Prof. Rutgers o.s. aan te schiften, en uit te noodigen die uit te reiken aan de kerken, 300 mogelijk, roo veel exemplaren iedere kerkeraad verlang.

Aldus gerapporteerd in de vergadering der Classis op 5 Febr. 1913.

De Commissie:

D. SCHEEPSMA. S. A. ZANDSTRA.
H. VAN DIJK. R. REINSM.

Dit rapport staat metterdaad op pooten. Een minimum tractement van f. 1400 met vrije woning, waaraan nog toegevoegd moet worden f. 50 kindergeld voor ieder kind beneden 18 jaar — indien het daartoe komen mag in de Classis Bolsward, dan geeft ze zeker een uitzonderend voorbeeld aan de andere Classis in ons land.

Wat in dit rapport ons vooral aantrekt, is dat hier nu eens *cijfers* worden genoemd, Mannen van praktische ervaring, die zelf vaders zijn van gezinnen en zeer goed weten, wat een huishouding op het platte-land kost, komen hier verklaren, dat een predikant minstens f. 1400 tractement heb-ben moet, behalve pastorie en kindergeld. Ze zeggen niet, dat een zoodanig tractement een ideaal is, waartoe men allengs moet trachten te komen, misschien over een kwart eeuw, maar dat dit, ook voor de kleinste plaats, het laagste tractement behoort te zijn, zoodat een Kerk, die dit tractement niet kan betalen, in haar plicht tegenover haar Dienaar te kort schiet.

Nu zullen de cijfers natuurlijk niet voor elke classis dezelfde zijn. De standaard van het leven verschilt in Friesland en Zuid-Holland, en de levensmiddelen zijn in een luxe-dorp als Zeist of Baarn veel duurder dan in een dorp in Drenthe. Juist daarom zou het echter zoo goed wezen, wanneer het voorbeeld van de Classis Bolsward na-volging vond en overal — het voorstel daartoe ga liefst van de ouderlingen uit — een Commissie benoemd werd, die eens vaststelde, hoeveel het minimum-tractement in die Classis behoort te wezen. Niet na-tuurlijk, om dan bij Classicaal besluit de Kerken te dwingen dit minimum-tracte-ment uit te keeren, waartoe de Classis niet bevoegd zou wezen, maar wel om de Kerkeraaden in zulk een Classis op hun zedelijke roeping te wijzen.

Daarom nu baat het al zeer weinig, wanneer men zegt, dat een predikant een „beter“ tractement moet ontvangen, waar-door hij „behoorlijk“ leven kan. Al een concrete cijfers maken indruk en geven een maatstaf aan de hand, om te beoordeelen, of men zijn Dienaar des Woords behoorlijk be-zoedigt. Het Rapport Rutgers kon deze cijfers niet geven, omdat het bestemd was voor heel het land en de toestanden te veel verschillen. Laat dit Rapport daarom evenals te Bolsward aangevuld worden door een Classicaal rapport, waarin de cijfers worden genoemd. En ruste de Classis dan niet, voordat door ernstig vermaan, des-noods op elke Classicale vergadering op-nieuw, de tractement-verhoging tot stand is gekomen. Onze predikanten zelf kunnen dit bij hun Kerkeraad zoo moeilijk doen. Hun eergevoel verzet er zich tegen. Juist omdat ze zulk een hoog geestelijk ambt hebben, willen ze niet voortdurend klagen over stoffelijke nood. De Classis is de aangewezen macht om het voor hun be-langen op te nemen, en niet te rusten, voordat in den schreienden nood van zoo menig predikantsgezin is voorzien.

Mannen van praktische ervaring, die zelf vaders zijn van gezinnen en zeer goed weten, wat een huishouding op het platte-land kost, komen hier verklaren, dat een predikant minstens f. 1400 tractement heb-ben moet, behalve pastorie en kindergeld. Ze zeggen niet, dat een zoodanig tractement een ideaal is, waartoe men allengs moet trachten te komen, misschien over een kwart eeuw, maar dat dit, ook voor de kleinste plaats, het laagste tractement behoort te zijn, zoodat een Kerk, die dit tractement niet kan betalen, in haar plicht tegenover haar Dienaar te kort schiet.

Nu zullen de cijfers natuurlijk niet voor elke classis dezelfde zijn. De standaard van het leven verschilt in Friesland en Zuid-Holland, en de levensmiddelen zijn in een luxe-dorp als Zeist of Baarn veel duurder dan in een dorp in Drenthe. Juist daarom zou het echter zoo goed wezen, wanneer het voorbeeld van de Classis Bolsward na-volging vond en overal — het voorstel daartoe ga liefst van de ouderlingen uit — een Commissie benoemd werd, die eens vaststelde, hoeveel het minimum-tractement in die Classis behoort te wezen. Niet na-tuurlijk, om dan bij Classicaal besluit de Kerken te dwingen dit minimum-tracte-ment uit te keeren, waartoe de Classis niet bevoegd zou wezen, maar wel om de Kerkeraaden in zulk een Classis op hun zedelijke roeping te wijzen.

Daarom nu baat het al zeer weinig, wanneer men zegt, dat een predikant een „beter“ tractement moet ontvangen, waar-door hij „behoorlijk“ leven kan. Al een concrete cijfers maken indruk en geven een maatstaf aan de hand, om te beoordeelen, of men zijn Dienaar des Woords behoorlijk be-zoedigt. Het Rapport Rutgers kon deze cijfers niet geven, omdat het bestemd was voor heel het land en de toestanden te veel verschillen. Laat dit Rapport daarom evenals te Bolsward aangevuld worden door een Classicaal rapport, waarin de cijfers worden genoemd. En ruste de Classis dan niet, voordat door ernstig vermaan, des-noods op elke Classicale vergadering op-nieuw, de tractement-verhoging tot stand is gekomen. Onze predikanten zelf kunnen dit bij hun Kerkeraad zoo moeilijk doen. Hun eergevoel verzet er zich tegen. Juist omdat ze zulk een hoog geestelijk ambt hebben, willen ze niet voortdurend klagen over stoffelijke nood. De Classis is de aangewezen macht om het voor hun be-langen op te nemen, en niet te rusten, voordat in den schreienden nood van zoo menig predikantsgezin is voorzien.

De vraag werd ons gedaan, of kerkelijke censuur ook invloed uitoefent op het stemrecht? Naar het ons voorkomt, is deze vraag niet moeilijk te beantwoorden. Zoodra de censuur haar voleinding heeft bereikt in excommunicatie, is de band met de gemeente verbroken en spreekt het dus wel vaneels, dat zulk een geexcommuni-ceerde niet meer kan optreden om de rechten van een gemeentelid uit te oefenen, ook niet bij verkiezingen van ambtsdragers. Het recht toch om aan de verkiezingen deel te nemen, berust daarop, dat men als beijdend lidmaat der gemeente is erkend.

Hierover zal dan ook wel geen verschil van gevoelen bestaan. Zoodra de excommuni-catie is uitgesproken, heeft iemand opgehouden lidmaat der gemeente te zijn en kan hij ook de rechten, die alleen aan de lidmaten der gemeente toekomen, niet meer uitoefenen.

Bijzkaar doet de vraag dan ook niet op deze geexcommuni-ceerde leden der gemeente, maar op hen, bij wie de censuur nog maar een voorlopig karakter draagt, doordat ze van het Avondmaal worden afgehouden. Toch verandert dit het karakter der censuur niet; Voetius noemt haar zelfs een „tijdelijke excommunicatie.“ Censuur toch wordt alleen dan uitgesproken, wan-neer er twijfel bestaat, of iemand wel waarlijk een geloovige is, omdat hij in leer of leven zich kwam te misgaan. Zoolang deze twijfel bestaat, onchorst de Kerkeraad hem in het gebruik van zijn rechten als lidmaat, totdat na berouw blijkt, dat hij toch waarlijk een geloovige is, of wanneer dit berouw uitblijft, tot de finale excommuni-catie wordt voortgevaaren. Natuurlijk ziet deze *schorsing* in de eerste plaats op het gebruik van de sacramenten en wordt ze daarom gemeentelijk een afhouding van het Avondmaal genoemd; maar het spreekt wel vaneels, dat waar het gebruik van het Avondmaal iemand ontzegd wordt, omdat er twijfel rees aangaande zijn toe-behooren tot de gemeente van Christus, al fortiori hem daardoor ook tijdelijk het recht ontnomen wordt om aan kerkelijke handelingen deel te nemen. Hij kan daarom, zoolang hij onder censuur staat, niet als beijdend lidmaat bij de kerkelijke verkie-zingen optreden. Indien de Kerkeraad hem wel het Avondmaal onthield, maar tegelijk hem als beijdend lidmaat aan de kerkelijke verkiezingen liet deelnemen, zou de Kerke-raad tegelijk ja en neen zeggen.

Kerkelijke tucht en stemrecht.

De vraag werd ons gedaan, of kerkelijke censuur ook invloed uitoefent op het stemrecht? Naar het ons voorkomt, is deze vraag niet moeilijk te beantwoorden. Zoodra de censuur haar voleinding heeft bereikt in excommunicatie, is de band met de gemeente verbroken en spreekt het dus wel vaneels, dat zulk een geexcommuni-ceerde niet meer kan optreden om de rechten van een gemeentelid uit te oefenen, ook niet bij verkiezingen van ambtsdragers. Het recht toch om aan de verkiezingen deel te nemen, berust daarop, dat men als beijdend lidmaat der gemeente is erkend.

Hierover zal dan ook wel geen verschil van gevoelen bestaan. Zoodra de excommuni-catie is uitgesproken, heeft iemand opgehouden lidmaat der gemeente te zijn en kan hij ook de rechten, die alleen aan de lidmaten der gemeente toekomen, niet meer uitoefenen.

Bijzkaar doet de vraag dan ook niet op deze geexcommuni-ceerde leden der gemeente, maar op hen, bij wie de censuur nog maar een voorlopig karakter draagt, doordat ze van het Avondmaal worden afgehouden. Toch verandert dit het karakter der censuur niet; Voetius noemt haar zelfs een „tijdelijke excommunicatie.“ Censuur toch wordt alleen dan uitgesproken, wan-neer er twijfel bestaat, of iemand wel waarlijk een geloovige is, omdat hij in leer of leven zich kwam te misgaan. Zoolang deze twijfel bestaat, onchorst de Kerkeraad hem in het gebruik van zijn rechten als lidmaat, totdat na berouw blijkt, dat hij toch waarlijk een geloovige is, of wanneer dit berouw uitblijft, tot de finale excommuni-catie wordt voortgevaaren. Natuurlijk ziet deze *schorsing* in de eerste plaats op het gebruik van de sacramenten en wordt ze daarom gemeentelijk een afhouding van het Avondmaal genoemd; maar het spreekt wel vaneels, dat waar het gebruik van het Avondmaal iemand ontzegd wordt, omdat er twijfel rees aangaande zijn toe-behooren tot de gemeente van Christus, al fortiori hem daardoor ook tijdelijk het recht ontnomen wordt om aan kerkelijke handelingen deel te nemen. Hij kan daarom, zoolang hij onder censuur staat, niet als beijdend lidmaat bij de kerkelijke verkie-zingen optreden. Indien de Kerkeraad hem wel het Avondmaal onthield, maar tegelijk hem als beijdend lidmaat aan de kerkelijke verkiezingen liet deelnemen, zou de Kerke-raad tegelijk ja en neen zeggen.

Hierover zal dan ook wel geen verschil van gevoelen bestaan. Zoodra de excommuni-catie is uitgesproken, heeft iemand opgehouden lidmaat der gemeente te zijn en kan hij ook de rechten, die alleen aan de lidmaten der gemeente toekomen, niet meer uitoefenen.

Bijzkaar doet de vraag dan ook niet op deze geexcommuni-ceerde leden der gemeente, maar op hen, bij wie de censuur nog maar een voorlopig karakter draagt, doordat ze van het Avondmaal worden afgehouden. Toch verandert dit het karakter der censuur niet; Voetius noemt haar zelfs een „tijdelijke excommunicatie.“ Censuur toch wordt alleen dan uitgesproken, wan-neer er twijfel bestaat, of iemand wel waarlijk een geloovige is, omdat hij in leer of leven zich kwam te misgaan. Zoolang deze twijfel bestaat, onchorst de Kerkeraad hem in het gebruik van zijn rechten als lidmaat, totdat na berouw blijkt, dat hij toch waarlijk een geloovige is, of wanneer dit berouw uitblijft, tot de finale excommuni-catie wordt voortgevaaren. Natuurlijk ziet deze *schorsing* in de eerste plaats op het gebruik van de sacramenten en wordt ze daarom gemeentelijk een afhouding van het Avondmaal genoemd; maar het spreekt wel vaneels, dat waar het gebruik van het Avondmaal iemand ontzegd wordt, omdat er twijfel rees aangaande zijn toe-behooren tot de gemeente van Christus, al fortiori hem daardoor ook tijdelijk het recht ontnomen wordt om aan kerkelijke handelingen deel te nemen. Hij kan daarom, zoolang hij onder censuur staat, niet als beijdend lidmaat bij de kerkelijke verkie-zingen optreden. Indien de Kerkeraad hem wel het Avondmaal onthield, maar tegelijk hem als beijdend lidmaat aan de kerkelijke verkiezingen liet deelnemen, zou de Kerke-raad tegelijk ja en neen zeggen.

Bijzkaar doet de vraag dan ook niet op deze geexcommuni-ceerde leden der gemeente, maar op hen, bij wie de censuur nog maar een voorlopig karakter draagt, doordat ze van het Avondmaal worden afgehouden. Toch verandert dit het karakter der censuur niet; Voetius noemt haar zelfs een „tijdelijke excommunicatie.“ Censuur toch wordt alleen dan uitgesproken, wan-neer er twijfel bestaat, of iemand wel waarlijk een geloovige is, omdat hij in leer of leven zich kwam te misgaan. Zoolang deze twijfel bestaat, onchorst de Kerkeraad hem in het gebruik van zijn rechten als lidmaat, totdat na berouw blijkt, dat hij toch waarlijk een geloovige is, of wanneer dit berouw uitblijft, tot de finale excommuni-catie wordt voortgevaaren. Natuurlijk ziet deze *schorsing* in de eerste plaats op het gebruik van de sacramenten en wordt ze daarom gemeentelijk een afhouding van het Avondmaal genoemd; maar het spreekt wel vaneels, dat waar het gebruik van het Avondmaal iemand ontzegd wordt, omdat er twijfel rees aangaande zijn toe-behooren tot de gemeente van Christus, al fortiori hem daardoor ook tijdelijk het recht ontnomen wordt om aan kerkelijke handelingen deel te nemen. Hij kan daarom, zoolang hij onder censuur staat, niet als beijdend lidmaat bij de kerkelijke verkie-zingen optreden. Indien de Kerkeraad hem wel het Avondmaal onthield, maar tegelijk hem als beijdend lidmaat aan de kerkelijke verkiezingen liet deelnemen, zou de Kerke-raad tegelijk ja en neen zeggen.

Bijzkaar doet de vraag dan ook niet op deze geexcommuni-ceerde leden der gemeente, maar op hen, bij wie de censuur nog maar een voorlopig karakter draagt, doordat ze van het Avondmaal worden afgehouden. Toch verandert dit het karakter der censuur niet; Voetius noemt haar zelfs een „tijdelijke excommunicatie.“ Censuur toch wordt alleen dan uitgesproken, wan-neer er twijfel bestaat, of iemand wel waarlijk een geloovige is, omdat hij in leer of leven zich kwam te misgaan. Zoolang deze twijfel bestaat, onchorst de Kerkeraad hem in het gebruik van zijn rechten als lidmaat, totdat na berouw blijkt, dat hij toch waarlijk een geloovige is, of wanneer dit berouw uitblijft, tot de finale excommuni-catie wordt voortgevaaren. Natuurlijk ziet deze *schorsing* in de eerste plaats op het gebruik van de sacramenten en wordt ze daarom gemeentelijk een afhouding van het Avondmaal genoemd; maar het spreekt wel vaneels, dat waar het gebruik van het Avondmaal iemand ontzegd wordt, omdat er twijfel rees aangaande zijn toe-behooren tot de gemeente van Christus, al fortiori hem daardoor ook tijdelijk het recht ontnomen wordt om aan kerkelijke handelingen deel te nemen. Hij kan daarom, zoolang hij onder censuur staat, niet als beijdend lidmaat bij de kerkelijke verkie-zingen optreden. Indien de Kerkeraad hem wel het Avondmaal onthield, maar tegelijk hem als beijdend lidmaat aan de kerkelijke verkiezingen liet deelnemen, zou de Kerke-raad tegelijk ja en neen zeggen.

Bijzkaar doet de vraag dan ook niet op deze geexcommuni-ceerde leden der gemeente, maar op hen, bij wie de censuur nog maar een voorlopig karakter draagt, doordat ze van het Avondmaal worden afgehouden. Toch verandert dit het karakter der censuur niet; Voetius noemt haar zelfs een „tijdelijke excommunicatie.“ Censuur toch wordt alleen dan uitgesproken, wan-neer er twijfel bestaat, of iemand wel waarlijk een geloovige is, omdat hij in leer of leven zich kwam te misgaan. Zoolang deze twijfel bestaat, onchorst de Kerkeraad hem in het gebruik van zijn rechten als lidmaat, totdat na berouw blijkt, dat hij toch waarlijk een geloovige is, of wanneer dit berouw uitblijft, tot de finale excommuni-catie wordt voortgevaaren. Natuurlijk ziet deze *schorsing* in de eerste plaats op het gebruik van de sacramenten en wordt ze daarom gemeentelijk een afhouding van het Avondmaal genoemd; maar het spreekt wel vaneels, dat waar het gebruik van het Avondmaal iemand ontzegd wordt, omdat er twijfel rees aangaande zijn toe-behooren tot de gemeente van Christus, al fortiori hem daardoor ook tijdelijk het recht ontnomen wordt om aan kerkelijke handelingen deel te nemen. Hij kan daarom, zoolang hij onder censuur staat, niet als beijdend lidmaat bij de kerkelijke verkie-zingen optreden. Indien de Kerkeraad hem wel het Avondmaal onthield, maar tegelijk hem als beijdend lidmaat aan de kerkelijke verkiezingen liet deelnemen, zou de Kerke-raad tegelijk ja en neen zeggen.

Bijzkaar doet de vraag dan ook niet op deze geexcommuni-ceerde leden der gemeente, maar op hen, bij wie de censuur nog maar een voorlopig karakter draagt, doordat ze van het Avondmaal worden afgehouden. Toch verandert dit het karakter der censuur niet; Voetius noemt haar zelfs een „tijdelijke excommunicatie.“ Censuur toch wordt alleen dan uitgesproken, wan-neer er twijfel bestaat, of iemand wel waarlijk een geloovige is, omdat hij in leer of leven zich kwam te misgaan. Zoolang deze twijfel bestaat, onchorst de Kerkeraad hem in het gebruik van zijn rechten als lidmaat, totdat na berouw blijkt, dat hij toch waarlijk een geloovige is, of wanneer dit berouw uitblijft, tot de finale excommuni-catie wordt voortgevaaren. Natuurlijk ziet deze *schorsing* in de eerste plaats op het gebruik van de sacramenten en wordt ze daarom gemeentelijk een afhouding van het Avondmaal genoemd; maar het spreekt wel vaneels, dat waar het gebruik van het Avondmaal iemand ontzegd wordt, omdat er twijfel rees aangaande zijn toe-behooren tot de gemeente van Christus, al fortiori hem daardoor ook tijdelijk het recht ontnomen wordt om aan kerkelijke handelingen deel te nemen. Hij kan daarom, zoolang hij onder censuur staat, niet als beijdend lidmaat bij de kerkelijke verkie-zingen optreden. Indien de Kerkeraad hem wel het Avondmaal onthield, maar tegelijk hem als beijdend lidmaat aan de kerkelijke verkiezingen liet deelnemen, zou de Kerke-raad tegelijk ja en neen zeggen.

Bijzkaar doet de vraag dan ook niet op deze geexcommuni-ceerde leden der gemeente, maar op hen, bij wie de censuur nog maar een voorlopig karakter draagt, doordat ze van het Avondmaal worden afgehouden